

Årsrapport fra programsensor

v/professor Ingjerd Hoëm, Universitetet i Oslo.

Programsensor ved det samfunnsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Bergen
Bachelor- og masterprogrammene ved Institutt for sosialantropologi.

Oppnevnt for perioden høstsemesteret 2007 til og med vårsemesteret 2012.

Rapporten gjelder studieåret 2011 (vår) og 2011 (høst).

Grunnlaget for rapporten

I forbindelse med arbeidet med denne rapporten har jeg besøkt Institutt for sosialantropologi i mars (21-23.3.2012) (for Mphil, se egen rapport. Se også forrige rapport for studieåret 2010). Jeg har denne gangen deltatt på en forelesning (SANT 215, med foreleser førstelektor Lars Gjelstad, der jeg også snakket med seminarlederne), på møte med *undervisningsutvalget* og hatt møte med *fagutvalget*. Jeg har mottatt offentlig tilgjengelige dokumenter, eksamensresultater og annet grunnlagsmateriale. Jeg har hatt et møte med *undervisningsleder* førsteamanuensis Tone Bringa, og med *fungerende leder for MPhil programmet*, postdoktor Bjørn Enge Bertelsen

I tillegg hadde jeg møte med *instituttleder* Edvard Hviding, *nestleder* førsteamanuensis Mary Bente Bringslid og *forskningsdekan/prodekan* professor Olaf Smedal. I tillegg har jeg også hatt flere uformelle samtaler med andre vitenskapelig ansatte, samt med studieadministrasjonen ved Gro Aase, Hilde Ellefsen, og over e-post og telefon med Camilla Borrevik.

Mine tidligere rapporter dokumenterer arbeidet med den omfattende Bachelor-reformen. I denne rapporten vil jeg se litt nærmere på hvordan Bachelor-programmet fungerer, nå som reformen er implementert og har hatt tid til å virke i en treårsperiode. Jeg vil videre følge konsekvenser av denne reformen for Masternivået. I tillegg vil jeg på oppfordring av Institutt for sosialantropologi ved Universitetet i Bergen fortsette med å inkludere spørsmål som angår PhD i mine rapporter.

Oversikt over resultater på kurs vår og høst 2011.

Bachelorgrader

Eksamensresultater

Våren 2011

- GLOB101 (Global utvikling): antall kand. 12, møtt 9, Stryk% 0, Snitt: D. (Stp:10)
- SANT100 (Invitasjon til sosant.): antall kand. 5, møtt 5, Stryk% 0. Snitt: D. (Stp: 10)
- SANT102 (Sosialt liv i globalt perspektiv): antall kand. 86, møtt 77, Stryk% 5. Snitt: C (Stp: 15)
- SANT103 (Materialitet: miljø, sted og økonomi): antall kand. 85, møtt 73, Stryk% 10. Snitt: C. (Stp: 15)
- SANT104 (Kultur, mening og kommunikasjon): antall kand. 6, møtt 3, Stryk% 0. Snitt: C. (Stp:15)
- SANT215 (Komparativ regional etnografi): antall kand. 33, møtt 30. Stryk% 0. Snitt: C. (Stp: 15)
- SANT220 (Anthropology, Intervention and development): antall kand. 88, møtt 64. Stryk% 3. Snitt: C. (Stp: 10) Kurs utviklet med CMI for bachelorprogrammet i utviklingsstudier.
- SANT260 (Bacheloroppgave): antall kand.48, møtt 39. Stryk% 5. Snitt: B. (Stp: 15.
- SANT280-1 (Antrop. Forskningsfront): antall kand.1, møtt 0. (Stp: 5).
- SANT280-2 (Antrop. Forskningsfront) antall kand. 14, møtt 10. Stryk% 0. Snitt: C. (Stp.5)

Høst 2011

- GLOB101 (Global utvikling): antall kand. 98, møtt 80, Stryk% 5, Snitt: C. (Stp:10)
- SANT100 (Invitasjon til sosant.): antall kand. 60, møtt 54, Stryk% 7. Snitt: C. (Stp: 10)
- SANT102 (Sosialt liv i globalt perspektiv): antall kand. 1, møtt 0. (Stp: 15)
- SANT103 (Materialitet: miljø, sted og økonomi): antall kand. 3, møtt 2, Stryk% 0. Snitt: B. (Stp: 15)
- SANT104 (Kultur, mening og kommunikasjon): antall kand. 107, møtt 85, Stryk% 2. Snitt: C. (Stp:15)
- SANT215 (Komparativ regional etnografi): antall kand. 2, møtt 2. Stryk% 0. Snitt: A. (Stp: 15)

SANT220 (Antropology, Intervention and Development): antall kand. 1, møtt 1. Stryk%0. Snitt: C. (Stp: 10) Kurs utviklet med CMI for bachelorprogrammet i utviklingsstudier.

SANT230 (Urban Anthropology) antall kand: 33, møtt 21, Stryk% 5, Snitt B. (Stp. 10)

SANT260 (Bacheloroppgave): antall kand.16, møtt 12. Stryk% 8. Snitt: B. (Stp: 15.

SANT280-3 (Antrop. Forskningsfront): antall kand.14, møtt 8, Stryk%13, Snitt C. (Stp: 5).

Kommentar:

Sammenlignet med karakterresultater tre foregående års eksamen har det skjedd følgende endringer: Gjennomsnitt på Glob101 har gått fra C til D. SANT100 har gått fra C til D. SANT102 har gått fra C til B, ellers er de øvrige karaktersnitt i samsvar med tidligere års resultater (bortsett fra at data på SANT280 fra tre tidligere år mangler, men det oppgis et gjennomsnitt på B fra V2010).

Sammenlignet med forrige rapport, der jeg viste til at regionalkursene har lav deltagelse og produserer få studiepoeng, ser vi her tegn som tyder på en positiv utvikling. I 2010 var det 5 kurs hver på 5 stp, som til sammen trakk 27 studenter, hvorav 11 fullførte eksamen (med gjennomsnitt B). Denne situasjonen er nå erstattet av 1 kurs (15 stp.), med 33 oppmøtte og 30 som gjennomfører, altså en stor økning (med gjennomsnitt C). De to store innføringskursene (102 og 103) har fremdeles høyt oppmøte og høy gjennomføringsrate (henholdsvis 77 og 73 gjennomført). Kurset i utviklingsstudier trekker også mange (SANT220, 64 gjennomført). Bacheloroppgaven peker seg tydelig ut som å være stedet der det skjer en modning/et læringshopp, som reflekteres i et karaktersnitt på B.

Mastergrader (inkludert Mphil kurs i italics)

VÅR 2011

SANT303 Project proposal. Antall: 18, møtt 17, Stryk% 0 (Stp. 15)

SANT304 Introducing Anthropology. Antall: 3, møtt 3, Stryk%0, karaktersnitt D

SANT307 Contested Resources, Antall: 3, møtt 3, Stryk%33, snitt D.

SANT309 Conceptualizing Society. Antall: 18, møtt 17, Stryk% 0, Snitt B.

SANT320 Praktisk metodekurs: Antropologisk feltarbeid. Antall: 10, møtt 10. (Stp 30)

SANT350 Masteravhandling. Antall: 15, møtt 10. Stryk%0, Snitt B.

HØST 2011

SANT301 (Antropologisk Forskningsmetode og teoriutvikling (20stp.) Antall Kand. 20, møtt 19. Stryk%0 Snitt B (15stp.)

SANT 302 (Individuell prosjektskisse og prosjektseminar) (10 stp.) Antall kand. 21, møtt 18. Stryk%0

SANT320 Praktisk metodekurs: Antropologisk feltarbeid. Antall: 3, møtt 2. (Stp 30)

SANT322 Practical Method. Antall: 16, møtt 16. Stryk%0. (Stp. 30)

SANT350 Masteravhandling. Antall: 11, møtt 7. Stryk%0, Snitt B.

Kommentar:

Sammenlignet med MPhil programmet er slutt karakterresultatene på MAavhandlingen de samme (B snitt). Instituttet tilbyr 8 obligatoriske emner, samt 15stp. Frie emner hvert semester. Som det oppsummeres i utdanningsmeldingen for 2011 produserer instituttets studenter «flere studiepoeng enn det som er tilgjengelig ved instituttet» (s.2). Dette er et resultat av en bevisst politikk, i det man ønsker å ha et solid kjernetilbud i faget, supplert av noen roterende forskningsfrontkurs (5stp.). Dette tilbudet er så tenkt utbygget med kurs fra andre fagdisipliner slik at man sikrer en viss breddekunnskap. Dette virker som en faglig vellykket og oversiktlig studiestruktur.

Studiepoengproduksjonen pr. student er som følger:

Årsstudium SANT 44,7 (frem fra 44,1 i 2010)

Bachelor SANT 40,4 (tilbake fra 42,6)

Masternivå SANT 46,0 (tilbake fra 48,5)

Gjennomsnitt per student 43,5, (på SV fakultetet 42,2)

Totalt for BA og MA V 2011, til sammen 17 eksamener, 452 meldt, 370 møtt. Antall stryk 17, stryk% 4.

Totalt for BA og MA H 2011, til sammen 16 eksamener, 478 meldt, 389 møtt. Antall stryk 16, stryk% 4.

Programmene; Videre momenter

Bachelor

Det rapporteres en viss bekymring over at SV100-ExFak bare har en forelesning fra antropologi, det vil si at rekruttering inn mot SANT100 blir krevende på en så liten bakgrunn. Det er også en opplevelse av at studentene får en noe tøff overgang fra 100 til 200 nivå kurs. Det har vært gjort en gjennomgang av progresjon i nivå og pensumsinnhold gjennom stikkprøver på eksamener på alle BA kurs (av 1 Am Eldar Bråten), og det rapporteres at det er et godt samsvar mellom kursnivåkrav og innhold. Den kohorteffekt som tidligere har vært etterlyst synes å ha blitt betraktelig styrket av tiltakene forbundet med BA reformen – som har gitt en mer tydelig faglig profil gjennom studieløpet, og der kursene bygger på hverandre i formidling av antropologisk kjernetematikk. Tiltak som masterdag for BA studenter, og opplegget for BA essayet fremheves også som særlig vellykkede læringsarenaer.

Momenter knyttet til spesifikke kurs: I denne rapporteringsperioden har jeg valgt å konsentrere meg om to kurs som jeg ikke har dekket i tidligere rapporter: SANT215, og SANT260.

SANT215 (komparativ regional etnografi) har som nevnt et nytt opplegg, der man anvender to forelesere og presenterer to ulike regioner – i et overordnet teoretisk komparativt perspektiv. Dette semesteret holdes forelesningene om regionene Midtøsten og Sørøst-Asia, og seminarledere har ukentlige seminarer gjennom hele semesteret. Jeg deltok på en forelesning holdt av førstelektor Lars Gjelstad, og snakket også med seminarlederne. De går på forelesningene og formidler tilbakemeldinger fra studentene til læreren. Mitt hovedinntrykk er at ambisjonene med formatet på disse forelesningene i stor grad realiseres. Dvs at forelesningene fungerer som eksempler på, og gir innføringer i, hvordan den antropologiske forskningsprosessen foregår – i en vekselvirkning mellom empirisk fundert etnografi, teoretiske perspektiver og analytiske begreper. Det nevnes at det er vanskelig å finne passende litteratur som dekker den regionale delen av kurset, men dette er en

pedagogisk utfordring som foreleser er nødt til å bruke til å «oversette» mellom forskjellige fagtradisjoner i ulike regioner. I den grad dette gjøres (og det ble gjort på en forbilledlig måte i den forelesningen jeg var på!) utgjør denne rekken også et vesentlig bidrag til forståelsen av faghistorie.

Til slutt vil jeg nevnte forelesers evne til å få studentene i tale, i en diskusjon under forelesningen virket som å bidra positivt til formidlingen av det komparative perspektivet. Det siste synes nok å være det virkelig vanskelige å formidle for studenter som er uvant med at sammenligning er i hovedfokus, ikke «størrelsene» som blir sammenlignet.

SANT260 (Bacheloroppgave), oppgaven omfatter ca. 6000 ord, og gjennomsnittskarakter er B. Kurset gir 15stp. Oppgaven er en viktig del av studieløpet, og gir for det første en solid forankring av de temaer som allerede er lært gjennom studiet. I tillegg fungerer det som et springbrett til masteroppgave for flere. Undervisningsopplegget er ganske omfattende, og består av fire fellessamlinger, to veiledninger (a 30 og 45 min), samt fire innleveringer før endelig innlevering påfulgt av muntlig eksamen. Det er produsert et skriv med egenevaluering for kurset våren 2011 (av emneansvarlig Espen Helgesen). Fellessamlingene består av en fin blanding av forelesninger, orientering av bla. biblioteksansvarlig, og diskusjoner med tanke på ideutvikling. På midtveisseminaret er det gjort forsøk med bruk av opponenter, noe som gir studentene verdifull opplæring i å gi og motta kritikk. Veiledningsrollen er utfordrende i det det ofte er første gang studentene mottar denne typen personlig tilbakemelding på egen tekst, og det nevnes at det er behov for å klargjøre forskjellen på veiledende råd og krav til en slik oppgave. Det er innført en evaluering av kurset, med en oppnevnt fokusgruppe, og det rapporteres at studentene er fornøyde med at det er lagt ut gode besvarelser på Mi Side. I dette kurset, som i andre, spiller seminarlederne en potensielt svært viktig rolle. Det anbefales at en stipendiat trekkes inn og får i oppgave å samle erfaringsbasert kunnskap fra studentene og seminarledere om hva som virker og ikke virker på dette kurset, og lager en mal som kan brukes av nye seminarledere. Dette gjelder generelt for all seminarundervisning og vurdering av BA essays til bestått/ikke-bestått, at seminarledere kan bidra mer med noe systematisk opplæring og erfaringsoverføring.

Det er også opprettet et nytt kurs, SANT230 i Urban Antropologi, som har godt oppmøte og gode resultater. Det blir interessant å følge dette kurset videre!

Master

Master i sosialantropologi har 21 nye studenter registrert høsten 2011 (BA hadde 89 nye). Dette er en økning fra 2010, da man hadde 16 nye studenter.

Gjennomsnittskarakter er på B (mot vår 2010 på C). Ett nytt fenomen er at flere studenter tar ut ett semesters permisjon i masterløpet for å lære språk som en forberedelse til feltarbeid. Dette er i tråd med instituttets målsetning om å styrke kvaliteten på fagopplæringen.

Det arbeides for å integrere studieløpene og undervisningen på Master og Mphil, og det er laget ett notat på oppdrag av undervisningsutvalget om dette. (Se Mphil rapport for 2011). Generelt er det uttrykt et behov for noe justering på master som et resultat av BA reformen. Det gjelder forskningstemaer og teoretiske perspektiver på kurset SANT301 hvor det er ikke et fast kjernepensum. Her er det naturlig nok da avhengig av den enkelte forelesers forskningsinteresse hva som undervises, og slik kan helheten i studietilbudet komme til å variere, kanskje mer enn man ønsker. Det er i hvert fall et behov for å skape en helhet og kontinuitet i masterprogrammet uavhengig av personell. Overgangen til SANT302 (Prosjektbeskrivelse) peker seg ut som et diskusjonsområde, mht metodeformidling og mht organisering i semesteret (bør kursene gå parallelt?). Siden instituttet skal diskutere dette i stabsseminar våren 12, velger jeg å komme tilbake til dette senere.

Det ser fremdeles ut som om det er en aksept på at det er greit å bruke fem semestre på master, men at tiden benyttes på måter som både er mer fordelaktige for studentenes læring og for instituttets ressursbruk enn tidligere, ved at studenter tar ett semester permisjon for språklæring (se over). Det er ellers lagt mye vekt på seminarer og ikke obligatoriske tilbud for studenter i skrivefasen. Dette er veldig positive tiltak som må antas å ha en kumulativ effekt, selv om man ikke alltid ser resultatene umiddelbart. De anbefales opprettholdt og styrket gjennom veiledning av seminarledere. Den påbegynte fagdebatt om etiske regler på feltarbeid og i forhold til sosiale media ønskes også velkommen og vil bli brakt videre til Nasjonalt Fagråd. Det samme gjelder diskusjon og notat om NSD rapportering som er særlig utfordrende for sosialantropologisk metode og for masterstudenter som møter NSD kravene for første gang.

Studentene deltar aktivt i fagmiljøet, og ønsker flere lesesalsplasser i nær fysisk tilknytning til instituttet. De fremhever arrangementet fagkritisk dag, som denne gang

ble avholdt på engelsk med tanke på utenlandsstudenter som særlig vellykket. De opplever undervisning på engelsk som en positiv utfordring. De understreker også behovet for erfaringsoverføring til nye seminarledere.

PhD

Som tidligere etterlyses det forutsigbarhet i løpet (se forrige rapport). For å gjenta et viktig poeng: Tiltak som gjør at folk kommer seg ut raskere, evt. utfører pliktarbeidet i begynnelsen av løpet, slik at man får to år hvor skriving er en hovedaktivitet bør være målet. Ett tiltak her er at modellen med midtveisevaluering kan utvikles med tanke på å støtte skriveprosessen også på PhD. Et annet knytter seg til veiledningssituasjonen, der det pekes på viktigheten av at kandidaten blir del av et større faglig nettverk, i tillegg til veileder og eventuell biveilederrelasjon.

Konferansedeltagelse er et godt redskap i så måte. Det pekes i tillegg på et behov for å ta en diskusjon om monografimodellen, det vil si, om det bør oppfordres til at kandidatene arbeider med å utforme en mer spisset tematikk i stedet for å jobbe med «alt» (NB! det er ikke spørsmålet om artikkelbasert avhandling versus monografi som nevnes her). Det ligger også en strukturell utfordring i det alle kurs tilbys på våren og dette gjør det spesielt vanskelig for kvotestudenter å utnytte tiden fornuftig. Et nasjonalt samarbeid om forskerutdanningen er under etablering, og en felles informasjonsportal vil være et viktig redskap her.

Programsensor, professor Ingjerd
Hoëm, Sosialantropologisk
Institutt, Universitetet i Oslo.

